

מל"מ
המרכז הישראלי
לחינוך מדעי וטכנולוגי
ע"ש עמוס דה-שליט

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף מדעים
הפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה

בית הספר לחינוך
המרכז לחינוך מדעי וטכנולוגי

מרכז המורים הארצי
למדע וטכנולוגיה
בחינוך היסודי

חקר פרקטיקות באמצעות מודל של כתיבת הסבר מדעי ד"ר מירי דרסלר, ד"ר נורית בר יוסף

כתיבה חופשית

מטרה מרכזית של חקר הפרקטיקות היא לפתח אצל המורים ידע וחשיבה אפיסטמיים אודות הפרקטיקה. פרקטיקה היא כשירות מורכבת שכוללת מארג של מיומנויות חשיבה ועשייה. לאור זאת, חקר הפרקטיקה כמו גם הבנייתה נשענים על תיאוריות מתחום פיתוח החשיבה. המושג ידע מטה-אסטרטגי שמקורו בתחום החשיבה מתאים לשימוש גם בהקשר של חקר פרקטיקה. ידע מטה-פרקטי (בהשאלה מידע מטה-אסטרטגי) מתייחס לידע אודות הפרקטיקה בשלושה היבטים: **למה** להשתמש בה, **מתי** להשתמש ואיך להשתמש. הידע המטה-אסטרטגי נבנה באמצעות מיומנות מטה-קוגניטיביות. על פי ברזילאי וזוהר (2014) תהליכים מטה-קוגניטיביים תורמים להבניה של ידע אפיסטמי אודות מושאי החשיבה ובהקשר זה ניתן לומר אודות מושא החשיבה והעשייה - פרקטיקת ההוראה. הידע האפיסטמי מתייחס לידע דקלרטיבי, לידע פרוצדורלי ולידע הקשרי. בהתייחס לפרקטיקות, הידע האפיסטמי מתייחס לידע הדקלרטיבי אודות הפרקטיקה, לידע פרוצדורלי של הפרקטיקה ולידע הקשרי של הפרקטיקה (תחום הדעת וסיטואציה שבה הפרקטיקה מיושמת).

אחד המאפיינים החשובים שתורמים להבניה של ידע אפיסטמי אודות הפרקטיקה הוא **הצדקת הידע** - פיקוח פעיל של האדם כלפי הידע שלו. לדוגמה:

כיצד אני יודעת/ת שאני יודעת/ת?

האם הידע שלי מתבסס על ראיות ונימוקים?

איך הידע שלי מתיישב אל מול תיאוריות?

האם בחנתי את אמינות מקורות המידע עליהם נבנה הידע שלי?

הצדקת הידע היא לא רק מיומנות אלא גם הרגל חשיבה שיסודותיו נשענים על חשיבה ביקורתית. בחרנו להשתמש במיומנות של הצדקת הידע כפי שבאה לידי ביטוי בכתיבת הסבר מדעי לחקר יישום של פרקטיקות הוראה בשיעורי המדע והטכנולוגיה. כתיבת הסבר המדעי, היא מיומנות מורכבת שכן היא כוללת רכיבים של הצדקת הידע (טענה/תופעה/תהליך) באמצעות ראיות תומכות בידע תוך עיגון בתיאוריות ובעקרונות מדעיים.

מלי"מ
המרכז הישראלי
לחינוך מדעי וטכנולוגי
ע"ש עמוס דה-שליט

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף מדעים
הפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה

בית הספר לחינוך
המרכז לחינוך מדעי וטכנולוגי

מרכז המורים הארצי
למדע ולטכנולוגיה
בחינוך היסודי

תיאור מבני להסבר מדעי McNeil, 2004

ראיות עדויות שתומכות בטענה	טענה (השערה, מסקנה) אמירה שצריך להצדיק
הנמקה והצדקה	
הצדקה המקשרת בין הראיות לבין הטענה תוך עיגון בעקרונות ובתיאוריות הולמים	
סיכום	

העברה אל חקר הפרקטיקות

אפשר לעשות העברה של מודל ההסבר המדעי לשימוש בחקר הפרקטיקות כאשר כיוון החשיבה שמנחה אותנו הוא מן "ההלכה (הפרקטיקה) אל התיאוריה".

עדויות מהעשייה מהן העדויות התומכות בחוות הדעת? מדוע בחרתם בעדויות אלה? האם העדויות האלה רלוונטיות? האם ישנן עדויות נוספות?	חוות דעת (טענה) מה דעתכם על יישום הפרקטיקה?
הנמקה והצדקה	
מהי ההצדקה להשתמש במתודה זו (או אחרת) ביישום הפרקטיקה? מהי ההצדקה התיאורטית? כיצד העדויות שציננתם מתיישבים עם העיגון התיאורטי?	
סיכום	
אילו תובנות חדשות נוצרו מההסבר? אילו מחשבות עולות בעקבות ההסבר? מהן ההמלצות לשימור או לשיפור ועל מה הן מתבססות?	

מל"מ
המרכז הישראלי
לחינוך מדעי טכנולוגי
ע"ש עמוס דה-שליט

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף מדעים
הפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה

בית הספר לחינוך
המרכז לחינוך מדעי וטכנולוגי

מרכז המורים הארצי
למדע ולטכנולוגיה
בחינוך היסודי